

РОЗСВІТ

Часопись полонених
громади „Самостійна Україна“.

ПЕРЕДПЛАТА:
(Ціна одного примірника 2 пф.)

На місяць в таборі . . .	20 пф.
„ „ поза табором . . .	30 „
„ півроку в таборі 1 м.	20 пф.
„ „ поза табор. 1 „	80 „
„ рік в таборі . . .	2 „ —
„ „ поза табором 3 „	— „

А Д Р Е С А:

Ukrainisches
Sekretariat
in Rastatt (Baden).

(Комітет видавництва).

Видає: Видавництво „Український Рух“.

Виходить два рази на тиждень.

Раштат, 24. лютого 1917.

Недавно телеграф приніс цікаву звістку з Росії. По приказу жандармерії арештовано 11 робітничих депутатів до воєнно-промислового комітету. Причина арешту та, що ніби то робітничі депутати своєю діяльністю підготовляли в Росії революцію.

На перший погляд здасться, що нічого визначного не відбуло в далекій Росії, бо що в тім, що арештовано 11 робітників?

Але коли приглянемося ближше до цього факту, то побачимо, що він є наслідком страшно розтерзаності та зростаючої заляканості російського правительства.

Панічний страх так помутив мозки у тих, що судорожно хватають за владу, що вони не в стані розбирати, де приятель, а де ворог.

Арештовані 11 робітничих депутатів до воєнного комітету були представниками тих верств російського робітництва, що ось уже два роки стоїть на послугах у уряду.

З самого початку війни робітництво в Росії поділило на дві частини. Одна заховала у чистоті свої клясові та політичні ідеали. Вона правильно зрозуміла великий історичний момент і побачила у війні нову страшну авантюру російського правительства та буржуазії. Ця частина робітництва утримала себе проти блискучих, але брехливих по своїй суті, заяв уряду, що війна ніби то має на цілі визволити поневолені народи. Вона зуміла глянути далеко вперед і зрозуміти, що нова авантюра мусить скінчитися повним поразкою деспотичного правительства, і що лише це принесе конечну побіду народів.

Не так спокійно глянула на великий момент друга частина російського робітництва.

Вона по часті під впливом заяв правительства, що війна веде до свободи народів, а ще більше піддаючи впливу того факта, що поряд з Росією іде республіканська Франція та глибоко конституційна Англія, звязала свою судьбу з бажаннями тих умірено ліберальних елементів російського суспільства, що надіялися на союзом з Францією та Англією купити собі деякі політичні реформи та задовольнити свої безмірні апетити до нових земельних здобутків.

Пляни були такі: російське самодержавне реакційне правительство не витримає безпосереднього впливу демократичних союзників, не зуміє з ними діяти і мусить так або інакше уступити місце новому ліберальному правительству.

На заклик ліберального суспільства ця частина робітників пішла в воєнні комітети, що би там демонструвати перед цілою Європою гидку комедію солідарності з бюрократичним правительством та авантюристичною буржуазією. Робітники цієї частини звернули зі свого давнього шляху і поволи дійшли до ролі звичайних стовпів самодержавної бюрократії.

Вони мусили підпірати брехливу байку про повну солідарність правительства зі всіма клясами російського суспільства.

Але обманювати можна було союзників, себе, лише не життя. Нездібність бюрократії до урядовання, відсутність у неї організаційного талану, низький моральний рівень її, абсолют-

не пригнобленне дійсної суспільної допомоги та ініціативи вели державу до катастрофи.

Цілий державний організм доводить ся до незвичайного напруження всіх сил, але нездатна ні нащо бюрократія варварські тратить їх та руйнує таким чином самі основи народного життя. І сліпий починає бачить, як безупинно летить державний корабель у пропасть.

Цілком зрозуміло, що при таких умовах починає все більше рости незадоволення, проходить патріотичне піднесення, та мимо волі постає питання, наскільки була необхідна та справедлива ця війна.

Від сумніву лише один крок до розуміння, хто і для чого повів народ на кривавий шлях. Революційній настрої при таких умовах мусить набрати сили та захопити широкі верстви народу.

Очевидно, що останніми часами так іменно і обстоїть справа у Росії, бо уряд виявляє все більше нервозності та без усякого толку кидає від одної дурниці до другої. Наслідком переляканості правительства перед недалекою уже бурєю і є ця остання подія: арештованне одинадцяти депутатів.

Але мабуть остання відля правительства має зіграти ролю тої останньої каплі, що переповнює чашу народного терпіння. То, що така здогадка має підставу, яскраво підтверджує ся тим знервованнем, яке проявляють зараз умірено ліберальні а почасти і праві елементи Думи та Державного Совіта.

Ці останні зараз після звістки про арештованне 11 робітників відбули під приводом п. Гучкова змішану нараду, на котрій одногосно постановили просити царя, щоби арештованих зараз було відпущено. Ні п. Гучкова, ні п. п. з Державного Совіту не можна запідозрити в співчутті робітникам-революціонерам.

Очевидно, щось цілком інше руководило цими нанами при їх постанові.

Можна думати, що загальне напруження в державі дуже велике і панове боять ся, щоби остання дурниця правительства не викликала революційних рухів. Страх перед цим примусив п. Гучкова з братією взяти „бідних“ робітників в оборону. Роля розумієть ся трохи не підходить для таких панів, але нічого не зробиш, коли ходить о те, щоби врятувати власну шкіру та добробут.

Чи хватить у правительства розуму відмовити ся від зробленої дурниці, сказати не можна. Треба думати, що від страху в нього давно уже помутила ся і та невелика частина розуму, що була колись.

Чи приведе це арештованне робітничих депутатів до вибуху революції, теж поки що з питанням. Нам лишаєть ся, розумієть ся, поки що почекати.

Але цікаве є друге: яку позицію займе та частина робітництва, що досі йшла на поводу у ліберальній буржуазії та вкупі з нею досі служила підпорою давно загнившого бюрократично самодержавного уряду. Може хотєть це останнє відношення правительства до підпіраючих його робітників виявить їм, яку страшну ролю вони грали, яким сліпим оружьем вони були в руках своїх вічних ворогів. Може вони хотєть тепер зрозуміють, що допомагаючи правительству вийти побідником із цієї війни, вони

кують самі на себе нові кайдани, безмірно віддаляють себе від осягнення завітних мрій.

Може хотєть тепер тій частині робітництва, що послала своїх представників до воєнних комітетів стало видно, що ніяка спільна праця неможлива з теперішнім урядом, та що лише боротьба всіма засобами при всяких умовах, боротьба з напруженням усіх сил може привести до повалення цього дикого, брудного правительства.

Руку подай.

Брате мій любий, дивись,
Як неправда і зло всім кермує,
І все чесне й святе руйнує,—
Тож до правди святої схились!

Брате мій любий, дивись,
Як людина пригноблена скрізь
Кличе поміч і молить сльозою,
Щоб спасти її своєю рукою,
Щоб відняти від горя і сліз!..

Та людина—твій брат. В боротьбі
Він безсильний із шляху зійшов
І до горя, несчастья дійшов.
Треба, брате, йому допомогти!..

Не тікай, як зустрінеш ся з ним,
А подай йому руку і тим
Ти його від нещастя спасеш,
А людству лиш добро принесеш!

Тож іди і подай йому руку,
Хай він шляхом широким іде,
Хай забуде вже горе і муку,
Хай для правди, любови живе!

Із широкого світа.

Слон і Кит.

Англієць Гардінер в „Дейлі Ньюс“ із 10. лютого 1917. дуже добре схарактеризував теперішні дві найбільші ворожі собі сили в Європі, коли сказав, що Англія є Кит а Німеччина Слон. Кит живе в морі,—це Англія морська держава. Слон живе на суші,—це Німеччина сухопутна воєнна сила. І ми живемо тепер під знаменем борби оттих двох велитів.

На сухопутних фронтах спокій. Правда, не мертвий він спокій, але спокій у воєнному значінню. Зате Слон взяв ся ловити водного скота. Гардінер сміє ся. Тут нема бесіди про побіду,—каже він,—бо ж Слонові не до води. Але Гардінер із „Дейлі Ньюс“ хіба не знає того, що Слон знаменито плаває? Коли він того не навчив ся в школі, то навчить його сумна для нього дійсність. Зате повинен знати, що Кита вбивають не великі потвори а малі дельфіни, які є на метр довжини (ну нехай півтора), хотєть Кит на двацять і трицять метрів довгий. Кита вбиває малий чоловік, а Німець це ще до того спритний чоловік.

Гардінер, сміючи ся, не читав англійського тижневника „Нью Сейтизмен“ з 3. лютого 1917., який каже, що:

„скорше можна затоплювати кораблі, чим будувати їх, а зате скорше можна робити підводні лодки, чим вилловлювати їх“.

І „Нью Стейтсмен“ сам каже, що хоть би Англія будувала свіжі кораблі, то Німеччина все таки далеко скорше буде будувати підводні судна, і що Англія через скору будову кораблів лише дасть змогу Німеччині ще більше топити їх. А посилати торговельні кораблі під охороною воєнних кораблів, то значить стільки, що виставляти на небезпеку не один, а два, або три кораблі нараз; бо коли іде два або три кораблі разом, то скорше можна їх побачити на морі і підводні лодки будуть мати лише кращу ціль.

Почекаємо,—побачимо. Та й не довго прийде ся ждати; здасть ся, один, два, ну, три місяці, бо,—як доносить Вольфа телеграфічне бюро із Штокгольму із 22. лютого,—Англія має тепер споживчих припасів лише трохи більше, чим на місяць. І вже в такім часі побачимо, чи зловить слон кита.

А що Америка на те?

Російський „День“ із 3. лютого 1917. дуже тверезо відповідає на те, коли каже: „Перед кількома місяцями можна було напевно сказати, що Вільзон дуже рішучо запротестує проти німецької блокади підводними лодками. Але сьогодні нема тої певности... Доки Америка мала господарський зиск із війни, доти завданням її дипломатії було охороняти нейтральність. Тепер Вільзон в імені тої самої нейтральности пре всіми способами до мира“.

І справді ніхто не знає, що ще скаже Америка. Доси, по зірванню дипломатичних зносин, одні американські часописи підбурюють до війни а другі до мира. Останні вісти із 22. лютого через Голяндію кажуть сподівати ся, що скорше помирить ся Америка із німецьким кроком, чим піде війною.

Англійський „Таймс“ із 22. лютого доносить із Нью Йорку, що американське правительство сподіє ся, що ще оміне війну із Німеччиною і що паціфісти (приклонники мира) будуть мати верх в Америці. Зрештою треба почекати, що скаже Вільзон в суботу 24. лютого або в понеділок 26. лютого в американським конгресі.

Не великі надії

на Америку покладають поодинокі приятелі Англії, хоть би навіть Америка виповіла війну Німеччині. Італієць Паольо Скарфоліо в часописі: „Маттіно“ із 11. лют. каже, що Америка нічим не допоможе проти підводних суден; бо Америка має справді свої підводні судна, але вони такі, що їх треба найменше 106 штук на одну німецьку, щоби як не будь ушкодити її.

Тимчасом в Росії

починає кипіти. Соціалдемократичний орган „Ізвестія“, який виходить тепер в Женеві, подає 14. лютого ось які відомости із Москви:

Переклав з російського О. Глевкий.

О й, з у б и!

(Оповідання А. Чехова).

У Сергія Олексієвича Дибкіна, прихильника сценічної штуки, болять зуби...

По думці знаючих пань і московських зубних лікарів, зубна біль буває трох родів: ревматична, нервова і костюдна; але киньте оком на фізіономію бідлашного Дибкіна—і вам ясно стане, що його біль не підходить ні до жадного із цих родів.

Здасть ся, сам чорт з чортинятами засів в його зуб і працює там пазурами, зубами й рогами.

У бідлаха тріскаєть ся голова, вертить в ухах, зеленіє в очах, дряпає в носі.

Він держить ся обома руками за праву щоку, бігає із кутка в куток і реве не своїм голосом...

— Ратуйте мене!—кричить він, тупаючи ногами.

— Застрілю ся, чорт, вас забері! Повішу ся!

Куховарка радить йому полоскати зуби горівкою, матуся—прикласти до щоки тертого хрину з нафтою; сестра пропонує одекольон, змішаний з чорнилами, а тітка вимастила йому ясна йодом... Але від всіх цих ліків він лишень просмердів ними, поглупів і став ревіти ще голосніше. Лишаєть ся одно лишень—не спробоване средство—дати собі кулю, або випити разом три пляшки коняку, одуріти і завернути ся спати...

Аж в останнє знаходить ся розумна людина, котра радить Дибкіну поїхати на Тверську

„В початках грудня відбуло ся багато мітингів в тутешних заводах. Перший раз від початку війни ухвалювали ся резолюції за як найскоршим миром без ніяких анексії (забраня чужих країв) і без ніяких відшкодовань. Такі резолюції вислали мітинги на руки лідера соціалістичної фракції в думі і на руки президента думи. Агітація за миром почала ся від осени 1916 р. Найбільшою причиною до такої агітації причинила ся нужда і ненависть до що—раз то більшої реакції, яка тепер починає дуже роспановувати ся. Проклямації із видрукowanими резолюціями можна було бачити не лише по заводах в Москві, але й по вулицях міста. Найзавзятіша агітація за миром іде в кавказьких губерніях, де розкинено найбільше прокламацій“.

Що в Росії щось не чим будь пахне, то видно не лише із того, що арештовано 11 послів до думи, але також із того, що,—як каже Стегеман у швайцарським „Бунді“ із 14. лютого—Росія показує прояви змучення. Росія сподівала ся над Нароївкою і коло Галича прорвати фронт, спробувала того кілька разів і залишила. Так само вдарила кілька разів над Черемошом, коло Кірлібаби і коло Кімполонга і знов попустила. Відтак зірвала ся була коло Местіканет і Валепутної і знов затихла. Із тих хвилиних вибухів, що так зявляють ся гей би в погасаючім вогні,—каже „Бунд“—видно, що Росія не спосібна вже до великих воєнних підприємств.

І в Італії

не йде все, як по маслі. Вже від самого початку війни робітничка партія виступила проти неї, а тепер противоєнна агітація прибирає все то ширші розміри. Визначні провідники партійні вказують на те, що Англія може далеко небеспечнішою є для Італії, чим Німеччина. Правительственный орган: „Джорнале д' Італія“ із 15. лютого нападає на соціалістичних провідників за їх пропаганду, соціалістичний орган: „Аванті“ із 17. лютого відповідає у вступній статі ось тими словами:

„Надармо пробує Сонінів (Соніно, міністер президент) орган сіяти незгоду між нами. Всі італійські соціалісти вірять одностайно в класову борбу і хотять дорогою партійної дисципліни здійснити соціалну програму. Соціалістична італійська партія не дасть запрягти себе до правительственного воза. Вона є силою, яка не дасть пригнїтати ся нікому. Це покаже найближчий римський соціалістичний з'їзд“.

Після вісток із Люгано готувлять ся італійські соціалісти до енергичної демонстрації проти міністерства підчас отворення парламенту в Римі дня 27. лютого 1917.

в дім Загвоздкина, де живе зубний лікар Каркман, котрий рве зуби вмить без болю і тано—по своїй ціні. Дибкін хапаєть ся за цю ідею, як паний за пліт, надіває пальто і летить на фурманці по вказаній адресі.

Ось Садова, Тверська... Мигають Сіу, Філіпов, Аїе Габай... і накінець таблиця:

„Зубний лікар Я. А. Каркман“.

— Стій!

Дибкін скочив з фурманки і голосячи біжить наверх по камяним ступням.

Надаєть ся дзвінок з таким завзяттем, що ломить свій ізяцний ніготь.

— Дома? Приймає? питає він служницю.

— Прощу, приймають...

— Ф-у! Знімай пальто! скоріше!

Ще хвиля і, здасть ся, голова мученика остаточно пукне від болю. Як навіжений або, певніше, як чоловік, на котрого жінка линула киплячою водою, вбігає він в чекальню і... о, страх! Чекальня повнісенька публікою. Біжить Дибкін до дверей кабінету, але його хапають за поли і кажуть йому, що повинен чекати на чергу.

— Але ж я мучу ся!—нервує він—чорт візьми, я переживаю страшні хвили!

— Тай що з того! відповідають йому зимнокровно.

— Нам теж не весело!

Мій герой в немочи падає в крісло, хапаєть ся за обидві щоки і починає чекати. Його лице виглядає так, якби було вимочене в оциті, на очах сльози...

— Це щось страшне! стогне він.—Ой умира-а-ю!

— Відний молодий чоловік!—позіхає сидяча коло нього паня.

— Я теж бідкуюсь не менш вас: мене рідні діти вигнали із моєї же власної хати.

Щоби всі робітничі організації поступали одностайно, має відбути ся 25. і 26. лютого з'їзд делегатів всіх італійських соціалістичних організацій. Вибори делегатів переведені вже майже в цілій Італії і всеюди при виборах рішав найострійшій тон проти війни. В Майлянді перепав умірований противник війни Тураті проти революційонерки пані Цанетта, котра належить до найострійших ворогів війни. Сподівають ся, що римський з'їзд делегатів переведе ухвалу, щоби парламентарна фракція соціалістів ужила найострійших средств проти дальшого ведення війни і щоби постарала ся змусити правительство до як найскоршого заключеня миру (*).

Соловей.

В садку зелененьким
Співа соловей,
Співа він про щастє
Для бідних людей!
І день він співає,
І в ночі співає,
Та людям бадїдужі
Ті його слова.
Їм пташка бажає
Свободи життя—
Вона все гукає—
„Просніть ся, пора!
Скидайте кайдани,
Ідіть з темноти
По вільному шляху
До волі мети!
До волі, до щастя,
Братерства, любви
Не дайте щоб панство
Впивалось в крові!...
Годї вже кишені
Панам набивати
Годї вже вам, люди,
В неволі конати!—
Вставайте скоріше,
Голодні люди,
Пора вже набрати
Відваги у груди!..

Недоля.

Ні жадна фінансова передовиця, ні жадна вистава з благодійною цілью не може бути такою скучною, як ждати в чекальні.

Проходить година одна, друга, третя, а бідний Дибкін все сидить в кріселку і стогне. Дома давно вже пообїдали і скоро візьмуть ся за вечірній чай, а він все сидить.

Зуб з кожною хвилию болів сильніше.

— Ради Бога!—стогне він, падаючи в кабінеті на крісло і розкриваючи рота.—Благаю!

— Що? Що вам потрібно? питає його хазяїн кабінету, довговолосий блондин в очках.

— Рвіть! Рвіть!—мало не душить ся Дибкін.

— Кого рвати?

— Ой! Боже мій! Зуб!

— Дивно!—стискає плечима блондин.

— Я не маю часу пан камедіант і прошу сказати, чога від мене жадаете?

Дибкін розкриває рота, як акула, і стогне.

— Рвіть, рвіть! Хто умирає, тому не до жартів! Рвіть, ради Бога!

— Гм... Наколи у вас болять зуби, то зверніть ся до зубного лікаря.

Дибкін підіймаєть ся і, розкривши рота, безмислено дивить ся на блондина.

— Так, я адвокат...—продовжує блондин.

Наколи вам потрібний зубний лікар, то ідіть до Каркмана. Він живе одним поверхом низше.

— Поверхом низше? дивуєть ся Дибкін. Чорт мене забері! Ой, я худоба! Ой, я поганець! Згодить ся, що після того, що стало ся, йому лишаєть ся одно: дати собі кулю, наколи же під руками нема револьвера, то випити разом три пляшки коняку і т. д.

Дещо про конституцію.

(Далі).

Кажучи про конституційний лад, через який життя горожан в державі повинно бути забезпеченим цілковито, ми мусимо дотикнутися до дуже важного питання, а то—здобуття засобів до існування. Це питання обговорювалося довший час, причім побіч з цим питанням розглядалося відношення держави до горожан, обов'язок держави до народу і т. ин.

Більшість держав повстало через завоювання поодиноких народів, котрі в своєму життю мали свій певний устрій, хоч устрій той був далеко від ідеального державного життя, до котрого стремлять ся теперішні держави. Завойовники в першій мірі силкувалися утримати владу над народом, утримати те життя, яким жив завойований народ і не давати розвитку громадських почувань. Правда завойовники вводили нові порядки, вводили нові реформи, але ті порядки і реформи були корисними для законодавчої влади. Значить нова влада була далеко від ідеала держави, їй ходило лишень о свої інтереси, і представники влади через це робилися ворогами народу. З перших же днів розуміється ся повставала боротьба з обох сторін, але чим би не кінчала ся така боротьба, погляд на ідею держави у народа склав ся і схоронив ся аж до наших часів дуже злий, а навіть ворожий. На державу народ привик дивитися, як на грубу силу, з котрою мусив числитися, бо не міг проти нічого зробити, тому держава уявлялась, як влада, завданням якої полягає лишень в тім, щоби утримати певний устрій. Чим жив народ, звідки діставав засоби до існування, це держава не обходило, і вона цим не турбувала ся. Але констатуєчи факт поневолення через завоювання народів, держава мусить забезпечити кожному горожанинові ті умови життя, без яких неможливе саме життя, бо через поневолення навіязують ся зовсім нові умови в державі, котрі позбавляють народ жити тим життям, яким він жив до його поневолення.

Нарід, котрий лишав ся незалежним, і поки на нього держава не накладала рамок влади, почував себе самостійним в своєму життю, мусив боронити ся сам за своє життя, не надіючись ні на кого. А наколи народ підлягає владі держави, то цим самим позбавляється самостійної борони, відмовляється від свого права, яким користувався раніше, бо його бере під свою опіку держава, котра повинна дати чесні умови праці до здобуття засобів, бо не чесною працею народ в державі жити не може.

Таким робом право на працю, як засіб до існування, впливає саме по собі, наколи завойований народ згоджується до праці, а держава йому не дає, і цим він ризикує умерти з голоду, то цілком ясно, що держава не виконує своїх обов'язків по відношенню до своїх підданих. Залежність від такої держави є незвичайно тяжкою, бо по давньому праву в часі гурбого рабства хазяїн повинен був пеклувати ся про свого раба хоч постільки, поскільки це було необхідним для того, щоби використати силу раба.

Підлягаючи державній владі, котра мусить стремитися до загальної користі людства, одиниці в державі мусять пристосовувати ся до життя мільйонів людей, а також вимагати від держави забезпечення своєї праці на весь час життя. Свій обов'язок держава по відношенню до підданих не виконує, бо навіть в час XX віку, лишають ся цілі армії робітників без роботи завдяки лишень недбалству держави про народне життя.

Отже ідея держави в таким разі абсолютно теряє зміст. Такий стан народу вимагав шукати способів, щоби вийти з безрадного положення, і таким можливим способом являється переворот державної управи.

Розуміючи, що деспотична управа державою ніколи не піде на зустріч народові, розуміючи також, що представники державної влади, уживаючи сувору силу, щоби задержати владу для своєї користі, народ домагається ся конституційного ладу, при якому сам народ виступає на сцену державного життя в ролі управителя.

Право жадати від держави забезпечення свого життя, а властиво права на працю, яку держава повинна дати своїм підданам, має за собою історичну давність, бо ще за часів Мойсея всі піддані в державі наділювалися рівними участками землі. Кожні 50 років земля знову ділилася ся, так що народ діставав однакові матеріальні засоби.

(Далі буде).

РІЖНІ ВІСТІ.

УХВАЛА ПОЛЬСЬКОГО ВІЧА В ВАРШАВІ.

Як доносить краківський „Plusgowany Kurjer Codzienny“, 11. с. м. було в Варшаві політичне віче, скликане „Клубом польських державників“, яке ухвалило резолюцію з домаганням переведення примусової рекрутації в Польським Королівстві.

Резолюція говорить про нещирість заяв Вільсона в польській справі, стверджує konieczність союзу Поляків з центральними державами і потребу виступу польської армії ще в теперішній війні,—і каже далі: „Зваживши, що польська армія є умовою запевнення існування польської держави, причинить ся до розширення її території на схід від наших природних границь; зваживши, що покликання до життя польської армії, гідної великого народу, може відбутися тільки дорогою примусової рекрутації; зваживши, що польська держава має право приказувати, а не потребує просьбою кликати до сповнення обов'язків супроти вітчизни,—віче ухвалоє звернути ся до Державної Ради, як першого органу повстаючої польської держави, з домаганням ухвалення примусової рекрутації до польської армії і покликання річників 1913—1917.

Як бачимо, ніяка польська організація не минає ніякої нагоди, щоби не проголосити потреби розширення польської держави на схід, на українські землі.

АМЕРИКА ГУТУЄТЬ СЯ.

Як передають із Гааги („Давль Телеграф“ 20—2) Конгрес у Америці зробив на цій тижні постанову, по котрій усі чужинці, що мешкають у Америці, мають право записати ся до Американського горожанства. Списки таких уже почали складатися.

Поспішність, з якою приймає Америка до підданства, свідчить про те, що намір воювати кріпне там. Лише американське правительство хоче гарно підготувати ся, нім почати війну. Йому очевидно зараз ходить о те, щоби мати як мога більше правних горожан, котрих, на випадок війни, можна було б зужити для всіх державних цілей.

Агентство Рейтера, як передає Франкфуртська часопись, повідомляє о плянах бувшого американського президента Рузвельта. Цей має намір, на випадок війни з Німеччиною, організувати самостійний корпус добровільців до 200.000, і на чолі цього корпусу переїхати до Європи.

Дивно, як скоро міняють ся погляди американських панів. Ще недавно цей самий Рузвельт був одним з провідників партії, що хотіло помирити воюючих, а тепер коли мода на миротворців пройшла, то він, ні скільки не сумніваючи ся, становить ся в ряди найбільших воєнничих прикупів.

СОЮЗНИКИ Й АМЕРИКА.

„Окружна Часопись“ (Берлін 21. січня) передає, як дуже симптоматичне відношення союзників до розрива Америки з Німеччиною. Французькі та англійські часописи дуже гаряче прийняли звістку про розрив цих зносин, але в Росії трохи спокійніше віднесли ся до цього і взагалі цілий союз не покладає надії на поміч з боку Америки.

ВІЙНА.

ЗАХІДНИЙ ФРОНТ.

Змін великих нема. Задля дощу і злої погоди крім звичайних артилерійних перестрілок від 20. до 23. лютого відбувалися більші або менші патрульні розвідки. Лише біля Армент'єру пробували Англійці з більшими військовими відділами прорвати ся через німецьку оборону лінію, що їм однак не вдало ся. Своєю спробою мусили оплатити полішенням 200 трупів на полі бовища.

СХІДНИЙ ФРОНТ. (Російський фронт).

На полудневий захід від Риги кілька не-удачних наступів російських військ.

УКРАЇНСЬКИЙ ФРОНТ.

Між Дністром і Карпатами та по обидвох боках Ойтоза змагання артилерії.

РУМУНСЬКИЙ ФРОНТ.

Великі сніжні заметелі—для того операції воєнні утруднені.

ПОЛУДНЕВИЙ ФРОНТ.

Над Вардаром пробували Англійські відділи згніздити ся в німецьких і болгарських позиціях, але їх прогнано ручними гранатами.

Хроніка таборового життя.

— **Центральний комітет.** 20. лютого від 2. години по обіді відбуло ся чергове засідання Центрального комітету. Приняли звіт комісії про положення аптеки, яка в значній мірі удержується із каси Центрального комітету, і про фельдшара цієї аптеки. Остаточо вирішено цілковито перебрати удержання аптеки на кошті центрального комітету.

— **Національна секція.** 20. лютого від 7. год. вечером в учительському бараци відбуло ся чергове загальне зібрання таборової національної секції.

Пр. П—ко подав на затвердження проект пам'ятника. Проект прийняли і вирішили продовжувати збір жертв, доки не складуть суми 8000 марок.

— **Віче.** 21. лютого від 7. години вечером у великій салі відбуло ся загальне таборове віче. Були подані звідомлення референтом центрального комітету, скарбником порохонного бюро, та головою комітету по будівлі пам'ятника. Ухвалено відчислити із місячної платні кожного полоненого по 2 пф. в касу Центрального комітету, яка призначена на удержання таборової аптеки, на допомогу бідним і взагалі на різні добродійні цілі.

Реферуючи світові події, пр. М—ч подав, що Москалі у своїй офензиві потерпіли невдачу. В Карпатах Німці їх відбили, а під Рігою, крім того, на 6 верст шириною і 3 версти вперед посунули ся Німці. Москалі не перестають пробувати наступати в різних місцях, але все безуспішно.

На західному фронті нічого визначного нема, але за фронтом, по звідомленню німецьких часописів, приготовлені величезні склади амуніції. Склади ці час від часу вилітають у воздух від бомб німецьких літаків та других невияснених причин. Також ідуть у воздух склади амуніції в Росії і Англії.

Німці посувають ся до р. Серету, бомбардують кріпость Галац. Видно, що вони не зробиють важних кроків, доки не вияснять, яку силу потрібно, аби відперти заповіджену офензиву.

Італія веде дуже живий артилерійний вогонь, що звичайно є підготовкою до наступу. Сарайль, який сидів тихо в Македонії, тепер рухастий. Навіть на Кавказі оживили Англійці діяльність, змагаючись взяти Кут-Ель-Амара, аби звідти заволодіти Багдадом. Все це робить ся порозумінням аби Німці не могли зрозуміти звідки готовлять їм рішучий удар.

Але Німці це добре знають, бо ще за 2 місяці писалося в часописях, що на французько-англійському фронті готується різня, якої світ не бачив. Писали також, що до неї Німці приготували.

На морях тепер гуляють німецькі підводні лодки. Дивно то, що найбільша англійська флота, велика французька та італійська десь в мишачій норці поховала ся. Для німецьких підводних лодок було 8 таких щасливих днів, в протягу яких затопили вони 146 ріжних ворожих кораблів. Пересічно ж що дня 10 ворожих кораблів іде на дно. Не лише матеріальну страту приносять цим Німці своїм ворогам, але загрожують Англії голодом, себто тим, чим з початку Англія хотіла звалити Німеччину. Із предметів поживи, які потребує Англія, тільки 20 процентів витворює вода дома, і Німці обчислили, що наколи вони не пустять до Великобританії ні одного корабля з поживою, то запасів в Англії хватить максимум на 2 місяці. А як справно виконують Німці цей плян видно із того, що недавно пішло до Англії кілька кораблів з пшеницею і всі вони пішли на дно.

Хоть Франція і витворює в себе $\frac{3}{4}$ потрібних для вжитку предметів поживи, але у Парижі уже були розрухи ізза недостатку поживи. Крім того у Франції бракує вугля.

Італії теж загрожують мареву голоду. В Росії, особливо у великих містах були криваві розрухи. У Москві поліція вживала пулеметів. До 300 люда впали при тім жертвою. Росія звернула ся через неврільні держави до Німеччини, аби та дала змогу бувшому міністрові

закордонних справ, Сазонову, безпечно проїхати до Англії. За підставу Росія виставляє те, що австрійський міністер, Тарновський, їздив до Америки і ніхто йому нічого не зробив. Треба Сазонову до Англії певно за грішми, бо раніші позички потратили на війну, а ще більше розкрали російські правителі. По німецьким обчисленням майбутню офензиву Англії та Франція можуть вести лише половиною того часу, який тривала їх раніша офензива, бо через море тепер амуніції Німці не пустять, та і запаси позад французького фронту часто летять на воздух.

Англія не задовольняєт ся розоруженням Греції, а вимагає від правительства запоруки, що армії Сарайля позаду ніщо не загрожує, і що наряд потайки немає у себе оружия.

В Португалії настала хвиля стями.

Америка, пірвавши з Німеччиною, веде переговори з Австрією, чи годить ся вона на війну підводними лодками. Сенат же американський виніс поважну резолюцію, якою американці кажуть—„До європейської війни нам нема діла“.

Тов. Бензя, подаючи про події в Росії, зазначив, що цар, аби вдати, що піклуєт ся про салдатів, указами розривив їм женити ся і призначив спеціальну комісію, яка подбала би про калік.

В Росії конфіскують німецькі маєтки, даючи одночасно нагоду Американцям та Англіїцям захоплювати величезні маєтки до своїх рук.

Недавно мобілізували, починаючи з 1903. р., білобілетчиків, себто людей зовсім звільнених від військової служби.

Недавня зміна цілого міністерства вказує, що лише люди змінюють ся, а система російського правительства все лишаєт ся стара.

Із послідних внутрішних заряджень, із того, що в „Государственный Совет“ назначено председателем товариша Протопопова і багато членів чорносотенців—ясно видно, що правительство не довіряє суспільности, що не може бути єдності межі ним і законодавними інституціями.

Реакція все усилюєт ся, приймаючи іноді курйозні форми. По звідомленню „Нового Времені“ арештовували ся дами, що приходили на маскараду в червоних костюмах. Обязковими постановами заборонено служашим залізниць подавати колективні прохання. Заборонено всім служашим, крім начальників станцій, виходити на перон, коли провозять Китайців, яких російська буржуазія спроваджує для того, щоби подавити не минучий робітничий рух.

Правительство перевело реформу сената, який усе був слугою правительства. Тепер сенатори не теряють своїх прав до смерти, що робить сенат менш залежними від правительства.

ЛОМАКА.

(Байка).

На дворі біля господарської хати валяла ся крива ломака, яку не раз жартуючи тягали свині, або топтала худоба.

Одного разу на віз господаря попала певно малі діти не ній верхи їздили і граючись на віз покляли.

Так, чи инакше, а ломака з возом опинила ся в полі, бо господар тільки тоді її помітив, як приїхав на поле.

Він узяв ломаку і кинув на землю.

Наклавши копи, рушив їхати до дому. Але без горя в світі не буває: тільки рушив—колесо спало з осі—і віз зникнув ся.

Господар ходить біля возу, бо себе об поли і не знає, як допомогти своєму горю, щоби довести до дому віз.

Довго б він так ходив, якби не пригадав про ломаку.

Взяв він криву ломаку, підважив під вісь і надів колесо, а ломаку за вдячність на віз положив.

Шануйте добрі люди і криву ломаку, бо вона допоможе вам віз до дому довести.

Б—к.

Гуморестичний куток.

I.

Цензура помогла.

— „Моя милая і дорогая Катерино!“—пише полонений до жінки.—„Ще раз хотіло ся б побачити ся з тобою, а тоді можна й...“

Він зістановив ся, не знаючи, як написати слово „умерти“, бо добре тямив, що коли це слово він напише просто, як воно є, то цензор не жаліючи чорнила, замаже не тільки його, а чого доброго і „моя милая і дорогая...“

Тоді він замість слова „умерти“, ставить криску (—), думаючи, що жінка догадаєт ся, що значить та криска.

Лист, як і всі інші, дістав ся до рук цензора, котрий, читаючи, зістановив ся над крискою. А так як у листах не дозволено ставити ніяких відзнак,—бере перо і перекреслює криску.

Жінка одержує листа й читає:

— „Моя милая і дорогая Катерино! Ще раз хотіло ся б побачити ся з тобою, а тоді можна й...“—„Умерти!“ догадуєт ся жінка, бо замість криски стояв хрестик.

С. Бичок.

II.

Мати каже до свого сина-учня:—„Сергію, я купила тобі глобус, а ти не доглядаєш його—дивись, він весь в поросі“.

— „Не могу ж я, мамо, стирати порох зі всієї земної кулі!“—відповів син.

III.

Одного разу попові прийшло ся їхати морем. Підняла ся страшна буря. Пароплав кидало з хвилі на хвилю, як малу трісочку.

Піп дуже налякав ся й кинув ся до капітана:

— „Пане, капітану, ради Бога скажіть, чи нам грозить небезпека, чи ні?“

— „Не могу знати,—відповідає капітан,— може стати ся, що через пів години всі ми підемо в Боже царство.“

— „Сохрани нас, Господи, від такого нещастя!“—дріжачим голосом промовив піп.

До товаришів, що на робітничих командах.

Оповідіаємо товаришів, котрі зробили замовлення до книгарні на різного рода книжки і прислали гроші, най не турбують ся, бо всі замовлення будут виконані в найскоріішій часі.

Ще раз звертаємо ся до товаришів з проханнем при письмених зносинах з книгарнею подавати як найточніші адреси, бо в инакшому разі висилка замовлень утруднюєт ся і затягуєт ся на довший час.

Наша адреса завше подаєт ся в часописі.

Адміністрація книгарні.

СПИС

жертв і передплат, які одержано від різних осіб з робітничих команд.

Від тов. Іщенко 27101	Саарбрікен	— м. 50 п.
„ „ Борц 25618	„	— „ 50 „
„ „ Герасименко 629	„	— „ 50 „
„ „ Кириченко 27007	„	— „ 1 „
„ „ Король 952	„	— „ 1 „
„ „ Адемакц 180	„	— „ 40 „
„ „ Лісовский 247	„	— „ 50 „
„ „ Бочарніков пришло.	„	— „ 50 „
„ „ Богомолв 188	„	— „ 50 „
„ „ Санжаревский 301	„	— „ 50 „
„ „ Коєтрінчук 235	„	— „ 50 „
„ „ Кравченко 233	„	— „ 20 „
„ „ Мацвейко 140	„	— „ 50 „
„ „ Павкій 272	„	— „ 50 „
„ „ Мошіпець 261	„	— „ 20 „
„ „ Безсудний 194	„	— „ 20 „
„ „ Оралов 269	„	— „ 20 „
„ „ Пугарь 271	„	— „ 50 „
„ „ Сінельніков 284	„	— „ 20 „
„ „ Кравець 230	„	— „ 20 „
„ „ Сластюн 164	„	— „ 55 „
„ „ Перевержев 270	„	— „ 20 „

Всім цим особам буде висилати ся наша часопис.

ЖЕРТВИ НА ШКОЛУ.

Гермерсгайм (Раин-Пфальц) деревня Більгайм:

Від тов. 507	— м. 60 п.
„ „ 287	— „ 40 „
„ „ 845	— „ 1 „
„ „ 419	— „ 1 „
„ „ 55	— „ 1 „
„ „ 209	— „ 1 „
„ „ 208	— „ 1 „
„ „ 537	— „ 1 „
„ „ 38	— „ 50 „
„ „ 481	— „ 1 „
„ „ 34	— „ 60 „
„ „ 31	— „ 1 „
„ „ 454	— „ 50 „
„ „ 496	— „ 50 „
„ „ 252	— „ 1 „
„ „ 76	— „ 50 „
„ „ 32	— „ 1 „
„ „ 213	— „ 50 „
„ „ 210	— „ 1 „
„ „ 38	— „ 1 „

Село Соктергайм:

„ „ 445	— „ 1 „
„ „ 382	— „ 40 „
„ „ 438	— „ 40 „
„ „ 268	— „ 50 „
„ „ 557	— „ 40 „
„ „ 285	— „ 1 „
„ „ 505	— „ 1 „
„ „ 323	— „ 1 „
„ „ 518	— „ 50 „
„ „ 134	— „ 50 „

Ландау Баварія, село Гсеїнген:

„ „ 14044	— „ 50 „
„ „ 14411	— „ 50 „
„ „ 14036	— „ 60 „
„ „ 28055	— „ 50 „

Гермерсгайм, село Ліненхфельд:

„ „ 317	— „ 50 „
„ „ 315	— „ 50 „
„ „ 323	— „ 50 „
„ „ 316	— „ 50 „
„ „ 320	— „ 50 „
„ „ 324	— „ 50 „
„ „ 318	— „ 40 „

ЖЕРТВИ НА ШКОЛУ І ВІБЛІОТЕКУ.

Від команди 1180	2 м. 50 п.
„ „ 163 Zarh	— „ 5 „
„ „ 2048	— „ 20 „
„ тов. 8959	— „ 1 „
„ команди 2428	— „ 50 „
„ „ 113	— „ 4 „
„ тов. Голуба 28547	— „ 1 „
„ команди 1048 тов. 4845	— „ 50 „
„ „ 2048	— „ 20 „
„ тов. 8959	— „ 1 „
„ команди 2428	— „ 50 „
„ „ 516	— „ 50 „
„ „ 1867	— „ 75 „
„ Салія	— „ 1 „
„ 2052	— „ 30 „

ЖЕРТВИ:

Від команди 227 на організаційні цілі	— м. 50 п.
„ „ 2051 на волінські школи	— „ 5 „
„ „ 2051 на православне церковне братство	— „ 5 „
„ „ 438 на хорих лязарета	— „ 1 „
„ „ Essingen amt Zandan Баварія тов. 14304, 14150, 18295 і 14028 по 50 пф. від кожного всього, на хорих лязарета 2 м.	— „ 2 м.
Від команди 249 Tredingen Saarbrücken тов. 27101 на хорих лязарета	— м. — п.

ТЕАТЕР.

Драматичне Т-во

імени Івана Тобилевича (Карпенка-Карого)

виставляє:

У СУБОТУ 24. ЛЮТОГО

БОНДАРІВНА

історична драма в 4 діях і 5 одмінах, Івана Тобилевича (Карпенка-Карого).

Початок о 7¹/₂ год. вечера.

У НЕДІЛЮ 25. ЛЮТОГО

СТЕПОВИЙ ГІСТЬ

історична драма в 5 діях, Б. Гринченка.

Початок о 6. год. вечера.

З початку і в перервах вистав гратиме

СІЧОВА ОРХЕСТРА.

Вступ: 50, 20 і 10 пф.